

De sectie Arabisch/Turks van de VLLT is natuurlijk opgetogen over dit initiatief van de Gerardus Majellamavo. Overigens is onlangs bekend geworden dat er ook een ROC, het Novacollege in Haarlem, heeft besloten tot invoering van Arabisch en Turks. Aan een vergulde Ömer Konak, voorzitter van de sectie, vroeg ik hoe het nu zit met de stopzetting van extra gelden.

Dat geld kregen scholen tot het vorig schooljaar in het kader van de regeling Eigen Taal. Nu die regeling is stopgezet denken velen dat het afgelopen is met Turks en Arabisch in het vo. We krijgen veel verontruste docenten en scholen aan de lijn die dat denken. Maar zo zit het niet. Die regeling ging over moedertaalonderwijs, niet over moderne vreemde talenonderwijs. De scholen heb-

ben het geld kunnen gebruiken om Arabisch of Turks in te voeren. Nu zijn deze twee talen gewoon vreemde talen geworden, gelijkwaardig aan de andere talen. Dat is nu precies wat we willen: een gelijkwaardige plaats en waardering, of het nu gaat om Frans, Duits, Spaans, Russisch, Italiaans, Arabisch of Turks. Verder moeten de eindtermen gelden voor alle leerlingen, los van het criterium 'allochtoon' of 'eigen taal'. Om dit te realiseren moeten scholen creatief denken over het nodige budget. En er blijft extra geld nodig voor invoering van de nieuwe schooltalen in het vo. Onze sectie zal het initiatief nemen om daarvoor ondersteuning te vragen. ■

Onderwijs in allochtone talen

De Ministerraad heeft besloten om de Wet Onderwijs in Allochtone Levende Talen in te trekken. Voor deze beslissing worden twee argumenten genoemd: het belang van beheersing van de Nederlandse taal en de beoogde besparing op het budget. De regering verwacht vanaf 2005 structureel 71 miljoen Euro te kunnen besparen.

Onlangs ontvingen alle OALT-leerkrachten in het primair onderwijs een brief van hun bevoegd gezag, waarin werd meegedeeld dat de bekostiging van OALT zal worden stopgezet en dat zij daarom per 1 september 2004 ontslagen zullen worden.

Opvallend is dat eigen-taalonderwijs tegenover het leren van Nederlands is geplaatst. Dit is een zeer subjectief idee, maar het is een objectief feit dat het kabinet een soort onderwijs wil beëindigen dat sinds 1974 met verschillende doelen en op verschillende manieren wordt gegeven.

Eigen-taalonderwijs heeft een unieke ontstaansgeschiedenis in Nederland. In 1967 wordt door een aantal Spaanse ouders het initiatief genomen lessen Spaans te organiseren voor hun kinderen in Nederland. Kort daarna krijgt de toenmalige Stichting Buitenlandse Werknemers, subsidie van het toenmalige ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk voor deze lessen. Andere allochtone groepen nemen dit initiatief snel over. Het ministerie van Cultuur kan de subsidiering van de particuliere en buitenlandse initiatieven niet meer handhaven, omdat de doelgroep door de gezinshereniging sterk toegenomen is.

Het ministerie van O&W neemt in 1974 het initiatief over onder de naam Onderwijs in Eigentaal en Cultuur (OETC). OETC werd oorspronkelijk op basisscholen geïntroduceerd vanuit het perspectief van remigratie van allochtone gezinnen. In de loop van de jaren zeventig raakte het terugkeerperspectief echter steeds meer op de achtergrond en ontstond er een discussie over wisselende doelstellingen.

Het beleid richtte zich steeds meer op sociaal-economische achterstand. Het achterstandsperspectief heeft ook het onderwijsbeleid voor allochtone leerlingen sinds het begin van

de jaren zeventig gedomineerd. Scholen met veel kinderen uit gezinnen met een lage sociaal-economische positie kregen additionele middelen om achterstanden te bestrijden. Omdat allochtone kinderen vaak afkomstig zijn uit gezinnen met een lagere sociaal-economische positie dan autochtone kinderen, werd dit achterstandsperspectief nog versterkt.

In het rapport *Ceders in de tuin* (1992) van de Commissie Allochtone Leerlingen in het Onderwijs (ook bekend als de Commissie van Kemenade) wordt gepleit voor een benadering van OETC vanuit een cultuurperspectief in plaats van een achterstandsperspectief. Maar de wet OALT wijkt uiteindelijk op belangrijke onderdelen af van wat in *Ceders in de tuin* werd voorgestaan.

In de wet OALT wordt een zelfstandige en ondersteunende functie voor OALT onderscheiden in verschillende leerstadia van de basisschool en met een verschillende curriculumstatus: een ondersteunende functie voor het leren van Nederlands als tweede taal (NT2) voor groep 1 - 4 binnen schooltijd, en een zelfstandige functie voor groep 1 - 8 buiten schooltijd. Uit recente gegevens blijkt dat de laatste jaren 70% van het OALT-budget wordt gebruikt voor OALT binnen schooltijd voor groep 1 - 4, en dus moet bijdragen aan NT2-succes.

Wat wil het kabinet beëindigen? De zelfstandige OALT-lessen vinden buiten schooltijd plaatst. Deze lessen leggen geen beslag op de schooltijd en kunnen niet belemmerend werken voor het leren van de Nederlandse taal. De ondersteunende functie van OALT spreekt voor zichzelf. Tot nu toe is er niet één onderzoek dat aantoonde, dat eigen-taalonderwijs negatieve effecten heeft op het leren van Nederlands. Wel laten enkele beperkte onderzoeken zien dat als de kinderen bijvoorbeeld lessen in Turks als eigen taal volgen, dit een positief effect heeft op het Turks. Er zijn veel rapporten gepubliceerd over de kwaliteiten van OALT-lessen. Daarover valt te discussiëren. Er zouden docenten zijn die niet bekwaam zijn, maar dat tref je bijvoorbeeld ook aan bij wiskunde of Engels. De oplossing is

het verbeteren van de kwaliteit van docenten. Wij zien dat het kabinet meertaligheid als een probleem ziet. Graag willen wij hen er op wijzen dat er zelfs in de Tweede Kamer mensen zitten die thuis een andere taal gesproken hebben, naast of in plaats van Nederlands. Ze hebben allemaal goed Nederlands geleerd.

Waarom het niet goed gaat met de Nederlandse taal in Nederland, is een serieuze vraag. Maar dat wordt niet veroorzaakt door meertaligheid. De redenen hiervoor vallen buiten van dit artikel.

Het is niet waarschijnlijk dat de huidige regering een andere aanpak kiest. Toch zijn er betere alternatieven voor OALT dan het botweg afschaffen ervan. Twee concrete voorstellen noem ik graag.

1. De 'allochtone talen' moeten deel uitmaken van het NT2-taalbeleid

- Onderwijs moet aansluiten bij bestaande kennis en vaardigheden. Voor een efficiëntere verwerving van de Nederlandse taal is het beter als het onderwijs rekening houdt met de kennis van kinderen van de eigen taal en van hun metalinguïstische kennis.
- Bij veel kinderen van Turkse en Marokkaanse afkomst blijkt vanaf de aanvang van het basisonderwijs tot aan het eind van groep 4 dat bij alle taalvaardigheden de eigen taal dominant is.
- Kinderen die zwak zijn in het Nederlands moeten hulp krijgen via hun eigen taal om beter Nederlands te leren. Kinderen die geen problemen hebben met het Nederlands kunnen 'gewone' lessen volgen.
- Door middel van de toets Tweektaligheid, onderdeel van het Cito-leerlingvolgssysteem, kan de school bepalen in welke categorie een kind zit. Vreemd genoeg is er in Nederland weinig belangstelling voor deze toets, terwijl een digitale Duits-Turkse versie van deze toets (*Test Zweisprachigkeit*) is opgenomen in de aanbeveling van het *Ministerium für Schule, Jugend und Kinder* in Duitsland (Nordrhein-Westfalen). Verder zijn er veel eigentaaldocenten die gespecialiseerd zijn in taalondersteuning. Zij kunnen samenwerken met NT2-docenten.

2. Invoering van een derde taal – waaronder Arabisch en Turks

- Naast Nederlands en Engels, talen die nu al door alle leerlingen in het kerncurriculum in het basisonderwijs geleerd worden, moeten alle kinderen kunnen kiezen voor onderwijs in een derde taal, zoals Frans, Duits, Spaans, Arabisch of Turks. Deze talen worden opgenomen in het differentieel deel van het curriculum en staan zo binnen het reguliere onderwijsaanbod onder toezicht van de onderwijsinspectie. Alle talen krijgen zo een gelijkwaardige plaats en waardering. Hiervoor gelden in het Nederlands geformuleerde eindtermen. Deze eindtermen moeten gelden voor alle leerlingen, los van criteria als 'allochtoon', 'land van herkomst' en 'taalachterstand'.

Ömer Konak

MARIUS JASPERS

Stem retrogressief!

De invoering van het Studiehuis was een klap in het gezicht van alle leraren die verknocht waren aan hun literatuurlessen. Met wekelijks twee in plaats van drie lesuren in 5- en 6-vwo werd het woekeren met de tijd en in die twee lullige uurtjes moest de *docentsturing* bovendien tot een minimum worden beperkt. De 'leeslast' (een woord dat je associeert met de advocaten van Milosevic, die een dossier van 90.000 pagina's moeten doorspitten) werd per vreemde taal vastgesteld op 40 uur en van 'leeslust' hadden Clan & co nooit gehoord.

Tegenstanders van deze verschralling werden gepaaid met het nieuw in te voeren vak Letterkunde. Stonden leerlingen voorheen op een hongerdieet van *local heroes* als Multatuli, Lord Byron, Goethe en Baudelaire, in de toekomst zouden ze mogen aanzitten aan het copieuze banket van de wereldliteratuur: Koreaanse sagen, Boliviaanse boerenballades, Syrische minnelijerik...!!! En een beetje school zou per direct overstappen op GLO. Op bijscholingscursussen werd tot vervelens toe het schrikbeeld opgeroepen van de leerling die vier keer hetzelfde verhaal over de Romantiek moest aanhoren. Aan die onduidbare toestand zou het Geïntegreerd Literatuuronderwijs voorgoed een eind maken.

Het is echter verdacht stil geworden rond dit nieuwe vak. In nieuwsgroepen lees je er niets over en toen ik GLO 'googlede' kreeg ik uitsluitend de lauwe derrie die lerarenopleidingen en het tweede faseloket afscheiden. Tussen de zoekresultaten van de eerste twee pagina's zat niet één school die goede sier hoopte te maken met grensverleggende literatuurprojecten. Mijn twijfels over de levensvatbaarheid van de nieuwgeborene werden bevestigd toen ik al op plaats 22 een citaat tegenkwam uit mijn eigen standaardwerk, het *Beknopt Woordenboek van het Nederlandse Onderwijs*:

*Geïntegreerd Literatuuronderwijs: cursus Bluff Your Way Into Literature; een docentencollectief overlegt wekelijks drie uur over de invulling van het ene uurtje letterkunde**

Het is dan ook geen wonder dat juist literair begaafde collega's tekeer blijven gaan tegen de Tweede Fase. Jan Siebelink schreef in *Trouw* een paginalange elegie voor het middelbaar onderwijs, de dichter Robert Anker luchtte onlangs zijn hart in *Tirade* en L.H. Wiener voert in *Nestor* zijn alter ego Victor van Gigch op, een zevenen-

